

NÁHRADA ŠKODY

- zaměstnanec i zaměstnavatel mají obecnou odpovědnost za škodu, přičemž každý potom má svou určitou specifickou odpovědnost
- pracovněprávní odpovědnost rozlišuje mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem
- smyslem náhrady škody je kompenzace újmy poškozenému, která mu vznikla buď protiprávním chováním druhé strany a nebo škodnou událostí
- odpovědnost za škodu na věcech - věc má nějakou hodnotu -> vezme se cena věci v době, kdy byla poškozena
- OZŠ na zdraví -> velmi komplikovaná položka

Rozdíly mezi odpovědnostmi

- 1) odpovědnost zaměstnavatele je objektivní, zaměstnanec odpovídá jen tehdy, když škodu zavinil, kdežto zaměstnavatel odpovídá bez ohledu na své zavinění
- 2) zaměstnanec odpovídá pouze za škodu, kterou způsobil sám, kdežto zaměstnavatel odpovídá za škodu, která zaměstnanci při práci vznikla (i v případech, kdy ji způsobil někdo jiný)
- 3) zaměstnavatel odpovídá za celou vzniklou škodu, kdežto odpovědnost zaměstnance vlivem ochrany pracovního práva je limitována ve vztahu k průměrnému výdělku zaměstnance

TYPY ODPOVĚDNOSTI zaměstnavatele

1) Obecná

- vznik škody, porušení povinností a příčinná souvislost mezi tím
- škoda je újma na majetku poškozeného - rozlišujeme skutečnou škodu = oč se snížila reálná hodnota majetku poškozeného a ušlý zisk = oč se nezvýšila z důvodu škodné události majetku poškozeného
- rozhodující je cena věci v době poškození
- porušení povinností může být nejen na straně zaměstnavatele, ale i jakákoli 3.osoba
- příčinná souvislost = škoda musí být důsledkem porušení povinností, a naopak příčinou vzniku té škody bylo porušení povinností; pokud by příčin bylo víc, potom se odpovědnost řídí dle míry zavinění, nakolik se na škodu podílelo porušení povinností a nakolik jiné skutečnosti
- odpovídá se za celou vzniklou škodu

2) OZŠ vzniklou při odvracení škody

- § 248 a § 249 - prevenční povinnosti obou stran
- § 249 -> prevenční povinnosti zaměstnance, který je primárně povinen počínat si tak, aby nedošlo ke škodě, pak má povinnost oznamovací (příslušnému nadřízenému ohlásit, že hrozí škoda; odst. 1)
 - => když to udělá a při ohlášení si něco způsobí, tak se jedná o § 266
- podmínky této OZŠ je vznik škody
- příčinná souvislost je mezi zákrokem zaměstnance a vznikem škody
- zaměstnavatel odpovídá v plné výši a nemůže se odpovědnosti zprostit (jen kdyby si zaměstnanec nepočínal přiměřeně)
- tedy se kompenzuje, jen když vznikne újma na majetku, na věci

3) OZŠ na odložených věcech

- zaměstnanci, kterému vznikne škoda při práci, odpovídá zaměstnavatel pro kterého vykonává činnosti (oproti Obč.právu)
- zaměstnavatel je povinen umožnit zaměstnanci, aby věci, které nepotřebuje při práci, odložil;

musí na to vymezit určitý prostor, pokud tak neurčí, tak je to místo, kam se ty věci obvykle ukládají

- zaměstnavatel má právo nakázat zaměstnanci věci odložit, které nejsou potřeba k životu, ke zkvalitnění života apod. (brýle)
- předpoklad: odložení věci, příčinná souvislost, vzniklá škoda
- odpovědnost v plné výši, s výjimkou, kdy zaměstnavatel neodpovídá v plné výši - pokud to jsou věci, které se do práce obvykle nenosí, odpovídá pouze do výše 10.000,-
- pokud škodu způsobí jiný zaměstnanec zaměstnanci, tak za věci platí plnou pátku i za věci, které se do práce normálně nenosí

4) pracovní úrazy a nemoci z povolání

- § 248 - 249 - prevence
- na místě by bylo úrazové pojištění zaměstnanců při výkonu práce (máme zákon, ale není účinný)
- u nás je připraven zákon o úrazovém pojištění, který se stále odkládá (1.1.2013)
- § 366 - 393 - účinná úprava v zákoníku práce
 - > každý zaměstnavatel je ze zákona pojištěn pro případ vzniku škodu z pracovního úrazu nebo z nemoci z povolání - to vzniká v momentě uzavření pracovního poměru (pojistný vztah)
- prováděcím předpisem je povolen provozovat toto pojištění pouze České pojišťovně a Kooperativě
- **předpoklady vzniku:** právní skutečnosti v podobě pracovního úrazu nebo nemoci z povolání; vznik škody (vlivem úrazu musí nastat nějaká škoda na mém majetku - nebudu po dobu neschopnosti si vydělat, úhrada léčby, snížení společenského uplatnění); příčinná souvislost mezi pracovním úrazem a nemocí z povolání a vznikem škody (musela být způsobena finanční újma, aby vznikl odpovědnostní vztah) - musí k tomu dojít při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s tím
- **pracovní úraz** = újma na zdraví způsobena krátkodobým, náhlým, násilným působením zevních vlivů
- **nemoc z povolání** = porucha zdraví, která je obsažena v taxativním výčtu v seznamu, které tvoří přílohu prováděcího předpisu
- § 273 a 274 - pracovní cesta, porady, vzdělání v rámci prohlubování kvalifikace, jiná činnost na pokyn zaměstnavatele, školení pořádané zaměstnavatelem, které se koná v terénu - volejbalový zápas
- když si sednu k jídlu a začnu jíst, tak to nesouvisí s prací, tak to pracovní úraz není

- náhrada za ztrátu na výdělků, náhrada za bolest a snížení společenského uplatnění, náhrada nákladů spojených s léčením - musí být účelne vynaloženy, náhradu věcné škody

Náhrada za ztrátu na výdělků §370

- stane se mi pracovní úraz - nemůžu pracovat, nebo dělat horší práci, nebo ji dělat méně
 - a) po dobu trvání neschopnosti - právo na nemocenskou, která je nižší než příjem
 - > náhrada bude rozdíl mezi výdělkem před vznikem škody a výši nemocenského
 - b) po skončení pracovní neschopnosti
 - skončí-li pracovní neschopnost, poté se vracím do práce a nemám-li ztrátu na výdělků, tak žádná odpovědnost nevzniká, ale pokud po úrazu musím dělat horší práci, nebo ji musím dělat méně, tak nastupuje
- vlivem úrazu s invalidním důchodem dostávám 15.000 z původních 20.000, tak náhrada je 5.000

- > **institut opomenutí si vydělat** - pokud mám možnost si vydělat víc, a já si opomenou vydělat, nevyužil jsem ji, tak dostanu jen rozdíl mezi tím, kolik bych si býval vydělal a kolik jsem vydělával
- zaměstnavatel nebude kompenzovat částku ve výši minimální mzdy, tu by si zaměstnanec měl být schopen vydělat (náhrada je jen rozdíl mezi 20.000 a minimální mzdou)

Bolestné a snížení společenského uplatnění

- jednorázová náhrada

Náhrada nákladů spojených s léčením

- musí být účelne vynaloženy

Náhrada věcné škody

- není to jen škoda na věci, ale také to oč se zvýšili náklady na život (bezbariérový přístup...)
- obdobné náhrady jsou i v případě, kdy zaměstnanec zemře
- zaměstnavatel má 3 důvody, díky kterým se může vyvléct z náhrad
 - a) pokud si zaměstnanec újmu způsobil v opilosti, nebo pod vlivem návykových látek
 - b) že si zaměstnanec škodu způsobil svým porušením povinností (dané zákonem, prováděcím předpisem, vnitřním předpisem a nebo pokynem vedoucího zaměstnance)
 - c) zaměstnanec si počínal v rozporu s obvyklým způsobem v chování, lehkomyšlně, ač výslovně neporušil předpis, tak vzhledem ke svému chování si měl být vědom, že si způsobí újmu
- v a) a b) se zaměstnavatel vyviní dle míry podílu na zavinění (jestli opilost byla jediným důvodem, tak se vyviní zcela; pokud to bylo jen z 50%, vyviní se z poloviny); u c) se vyviní jen z části

NÁHRADA ŠKODY, ODPOVĚDNOST ZAMĚSTNANCE ZA ŠKODU

Obecné předpoklady odpovědnosti za škodu:

- odpovědnost patří k jedním ze základních a k nejstarším institutům vůbec
- spočívá v povinnosti snést zákonem stanovenou újmu (sankci) v případě, že nastane zákonem stanovená skutečnost
- s pojmem právní odpovědnosti souvisí pojem zavinění, vyjadřující vnitřní psychický vztah toho, kdo se určitým způsobem chová, k výsledku jeho chování
- v oblasti pracovního práva tvoří úprava odpovědnosti, prevence a náhrady škody jednu z jeho z nejdůležitějších částí
- lze ji členit podle celé řady kritérií
 - a) objektivní - vždy zaměstnavatel
 - b) subjektivní - zaměstnanec (odpovídá za zavinění)
- a) ústavní
 - b) správně - právní
 - c) administrativní

- odpovědnost subj. je typická tím, že zaměstnanec je poměrně dobře chráněn vůči zaměstnavateli - uzavírá různé dohody, stanovené limity (maximální limity, nad kterou zaměstnanec neodpovídá)

Prevence

- každý z právních předpisů pamatuje na prevenci, vychází se z toho, že je lépe škodám předcházet, než řešit jejich právní následky
- § 248 a další -> každý je povinen chovat se tak, aby jinému nevznikla škoda na majetku, na zdraví ...

Předpoklady vzniku odpovědnosti za škodu:

- a) vznikla škoda (újma vyjádřená v penězích)
 - škodu můžeme chápat i jako majetkovou újmu na zdraví
 - za skutečnou škodu se považuje též i ušlý výdělek (jen u zaměstnance)
- b) došlo k protiprávnímu jednání při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s nimi
 - předpoklad vzniku jakékoli odpovědnosti
- c) jako důsledek tohoto protiprávního úkonu, čili v příčinné souvislosti (kauzální nexus)
 - mezi škodou a protiprávním jednáním je vztah příčiny a následku (kauzalita)
- d) v případě vzniku škody na straně zaměstnavatele zavinění zaměstnance
 - týká se pouze odpovědnosti zaměstnance
 - zaměstnanec odpovídá podle míry svého zavinění a zaměstnavatel odpovídá objektivně (je jedno, kdo tu škodu způsobil a on za ní odpovídá; bez ohledu na zavinění)
 - forma zavinění má vliv na způsob a výši právem stanovené náhrady škody

ODPOVĚDNOST ZAMĚSTNANCE ZA ŠKODU

a) odpovědnost obecná (§250)

b) zvláštní typy odpovědnosti

- a) za nesplnění povinnosti k odvrácení škody (§ 251)
- b) za schodek na svěřených hodnotách, které je zaměstnanec povinen vyúčtovat (§252)
- c) za ztrátu svěřených předmětů (§255)

ad a)

Hlavní předpoklady:

- porušení pracovních povinností zaměstnancem při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním (§273 a 274)-> musí být časově, místně a účelově určeny
- vznik škody
- kauzalita
- zavinění zaměstnance - důkazní břemeno nese zaměstnavatel; neváže se toliko k protiprávnímu jednání, ale především k vnitřní pohnutce (psychickému stavu) konkrétního zaměstnance
- za skutečnou škodu se považuje nastalé zmenšení majetku zaměstnavatele
- odpovědnosti vztah existuje i v době, kdy zaměstnanec nemá pracovní dobu a nemusí nutně plnit pracovní úkol (věta 1. § 250 odst. 1) -> vzniká i v rámci zcela jiného porušení povinností
- **omezení odpovědnosti** - ve 2 rovinách:
 - a) zaměstnanec neodpovídá za škodu způsobenou zaměstnavatelem, jiným zaměstnancem nebo 3.osobou vně zaměstnavatele (obecná odpovědnost)
 - b) odpovědnost co do rozsahu náhrady škody (§ 257) - výše náhrady škody nesmí přesáhnout víc jak 4,5x průměrného měsíčního výdělku (u obecné odpovědnosti §250)

Odpovědnost za nesplnění povinnosti k odvrácení škody

- předpoklady:

- vznik škody
- porušení konkrétní povinnosti upozornit na hrozící škodu nebo proti hrozící škodě zakročit
- příčinná souvislost

- zavinění ve formě nedbalé nedbalosti
- skutečnost, že škodu není možné uhradit jinak
- má akcesorickou povahu - neřeší primárního škudce; z toho, že zaměstnanec neinformoval nelze dosuzovat, že škodu způsobil ona, škoda vznikla z jiného titulu
- je zde limit trojnásobku průměrného měsíčního výdělku (§ 258)

Odpovědnost za schodek na svěřených hodnotách, které je zaměstnanec povinen vyúčtovat (§252)

Předpoklady:

- musí jít o věci, které jsou způsobilé k vyúčtování
- dohoda o hmotné odpovědnosti
- schodek na svěřených hodnotách
- zavinění, které se neprokazuje, ale předpokládá se z titulu existence dohody
- odpovědnost vzniká, když zaměstnavatel prokáže, že se zaměstnancem uzavřel dohodu, a že na těch hodnotách, které zaměstnanci svěřil k vyúčtování vznikl schodek
- §252 odst. 4 - zaměstnanec se zavinění zproští, když prokáže, že ke schodku došlo zcela nebo z části bez jeho zavinění

Povinné náležitosti dohody o hmotné odpovědnosti:

- mezi jejími účastníky musí existovat platný pracovněprávní vztah
- může být uzavřena samostatně, aniž by to byl dodatek k pracovní smlouvě, může to být součást pracovní smlouvy
- je to dvoustranný akt, s tím, že může být uzavřena nejdříve v den, kdy FO dosáhne 18.rok věku
- MUSÍ BÝT UZAVŘENA PÍSEMNĚ
- zákon připouští, že může být společně odpovědných zaměstnanců více - vznik schodku, platná dohoda (když bude zaměstnanec přidělen na pracoviště se společnou odpovědností)

- **hodnoty** = ceniny, zásoby materiálu nebo jiné hodnoty, které jsou předmětem obratu nebo oběhu; možnost osobní dispozice odpovědného zaměstnance po celou dobu, po kterou jsou mu svěřeny
- **schodek** = skutečnost, že chybí hodnoty, které se odpovědný zaměstnanec zavázal vyúčtovat (rozdíl mezi skutečným stavem svěřených hodnot a stavem účetním)

§ 253 - zvláštní ustanovení, které upravuje možnost zaměstnance odstoupit od dohody o hmotné odpovědnosti

- > je zde taxativní výčet, nejpozději, kdy je realizována změna pracovního poměru, nebo jestli zaměstnavatel do 15-ti kalendářních dnů od obdržení jeho písemného upozornění neodstraní závady v pracovních podmínkách, které brání rádnému hospodaření se svěřenými hodnotami
- > zákon vyžaduje písemnou formu, ale její nerespektování nemá důsledek neplatnosti dohody

§ 254 - inventarizace se provádí při uzavření dohody, při jejím zániku, při výkonu jiné práce, převedení zaměstnance na jinou práci nebo jiné pracoviště

Odpovědnost za ztrátu svěřených předmětů (§255)

- svěření věcí zaměstnanci na základě výkonu práce
- pouze za věci, které jsou uvedeny v zákoně odst. 1 (nemohou to být stroje, automobily ...)

Předpoklady vzniku:

- škoda ve formě ztráty
- zavinění, které se opět předpokládá